

Державна служба України з надзвичайних ситуацій
Український гідрометеорологічний центр

Агрометеорологічний бюлетень по території України

**за третю декаду березня 2023 р.
№ 9**

Видається з 1921 року

Київ 2023

**Відповідальний за випуск
Відповідальний редактор**

**М.І. Кульбіда
Т.І. Адаменко**

Державна служба України з надзвичайних ситуацій

© Український гідрометеорологічний центр, 2023 р.

**01030, Київ - 30, вул. Золотоворітська, 6-в
тел. 239 93 68**

Метеорологічні умови третьої декади березня 2023 р.

У більшості днів третьої декади березня в Україні спостерігалася дуже тепла погода із температурами в середньому на 3-8 °С вищими за норму.

У Києві та області 24-го березня абсолютний максимум температури повітря досяг +20 °С, до цього часу такий рівень денної температури спостерігався лише у третій декаді березня 2019, 2014, 1992 років. Рекордний показник максимальної температури третьої декади березня (+22 °С) був відмічений у Києві у 1975 р. і утримується до цього часу.

Починаючи із 27-го березня, внаслідок переміщення серії глибоких улоговин з атмосферними фронтами із заходу на схід та утворенням циклону над центральними областями, відбулося суттєве похолодання із зниженням середньої добової температури повітря до показників на 2-5 °С нижчих від норми та нічними морозами до мінус 3-8 °С.

Переміщення атмосферних фронтів та циклону супроводжувалось опадами у вигляді дощу, снігу та мокрого снігу. На території західних, місцями північних, центральних областей і східних областей утворювався та деякий час утримувався сніговий покрив висотою від 1 до 11 см, у Донецькій та Харківській областях – до 6-21 см. Спостерігалися ожеледь та ожеледиця, сильний поривчастий вітер. В останні дні березня відмічалися значні контрасти середньої добової температури повітря по території, так 28 березня у західних областях вона була в межах мінус 1-2 °С, на решті території – плюс 7-10 °С.

Кількість опадів за декаду у більшості областей досягла та перевищила декадну норму.

Тривалість сонячного сяйва. Сонячного сяйва за декаду до поверхні землі надійшло від 33 до 65 годин, що близько середніх багаторічних показників.

Температура. Середня обласна декадна температура повітря у південних, Дніпропетровській та Закарпатській областях виявилася на 1,3–3,0 °С, на решті території країни – на 3,1-5,1 °С вищою за норму і становила плюс 7,0 - 8,1 °С.

Мінімальна температура повітря знижувалася до мінус 4-8 °С, у Сумській, Полтавській, Дніпропетровській, Донецькій, Запорізькій, Херсонській та Миколаївській областях – до мінус 2-3 °С.

Максимальна температура повітря у найтепліші дні досягала плюс 19-23 °С (рис.1).

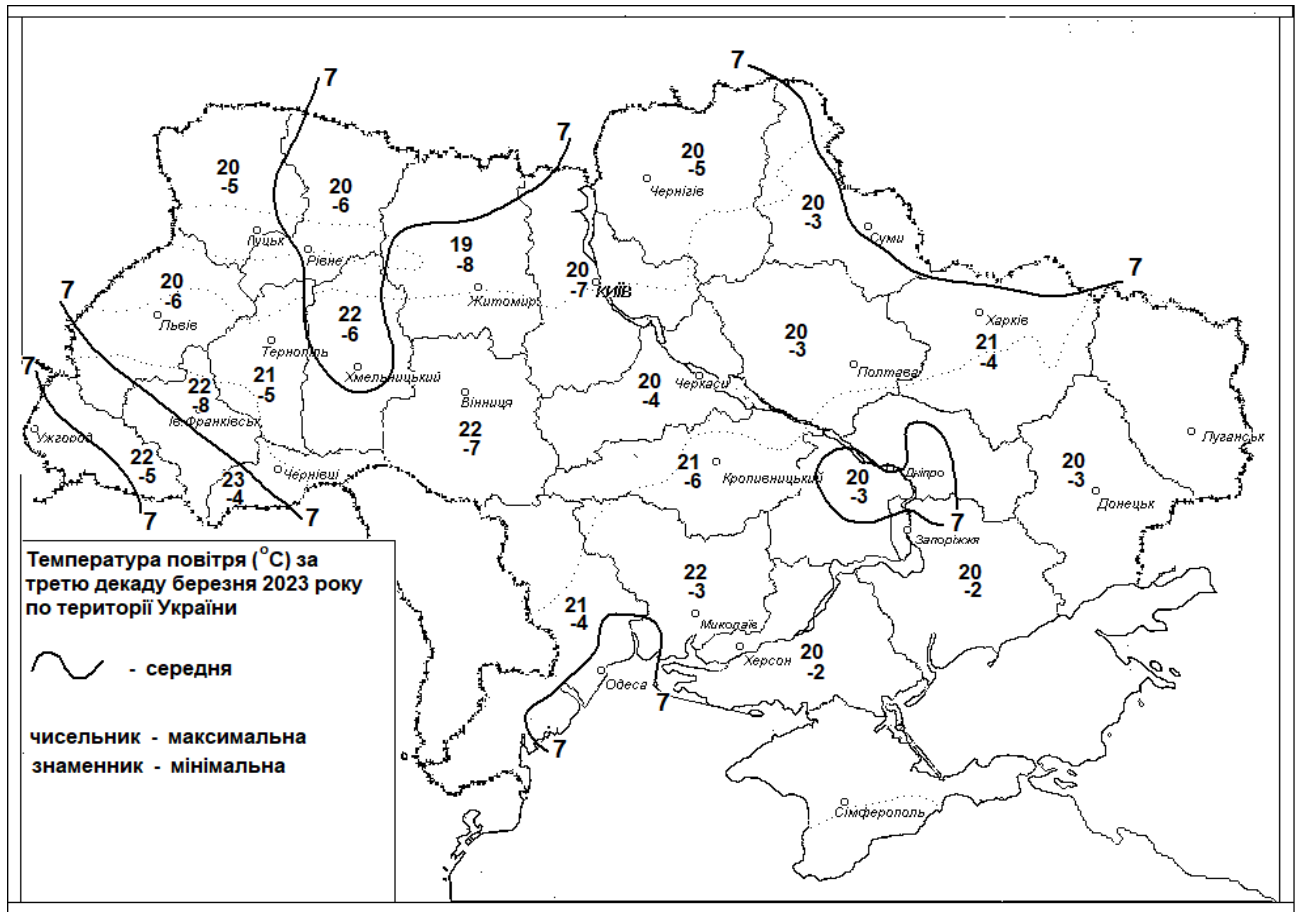

Рис.1 Температура повітря (°С) за третю декаду березня 2023 року по території України

У найхолодніші ночі поверхня ґрунту у більшості областей охолоджувалась до мінус 5-9 °С, у Вінницькій, Хмельницькій, Житомирській та Київській областях – до мінус 10-14 °С, у Закарпатській, Херсонській, Запорізькій, Донецькій, Черкаській та Полтавській областях – до мінус 2-4 °С.

У найтепліші дні поверхня ґрунту нагрівалася до плюс 30-42 °С, у Сумській та Волинській областях - до плюс 24-27 °С.

Опади різної кількості та інтенсивності відмічалися на всій території країни упродовж 1-6 днів у вигляді дощу, снігу та мокрого снігу.

Середня обласна їх кількість у Харківській, Полтавській, Сумській та Чернівецькій областях була близькою до норми (10-12 мм). У Херсонській, Миколаївській, Одеській, Кіровоградській, Черкаській, Вінницькій та Івано-

Франківській областях декадна кількість опадів становила 125-194 % норми (15-34 мм), на решті території вона склала 209-286 % (23-40 мм).

Найбільша кількість опадів за декаду відмічалася у Рівненській та Житомирській областях – 427-430 % декадної норми (43-47 мм), найменша – у Запорізькій та Дніпропетровській областях – 43-50 % декадної норми (6-7 мм) (рис.2).

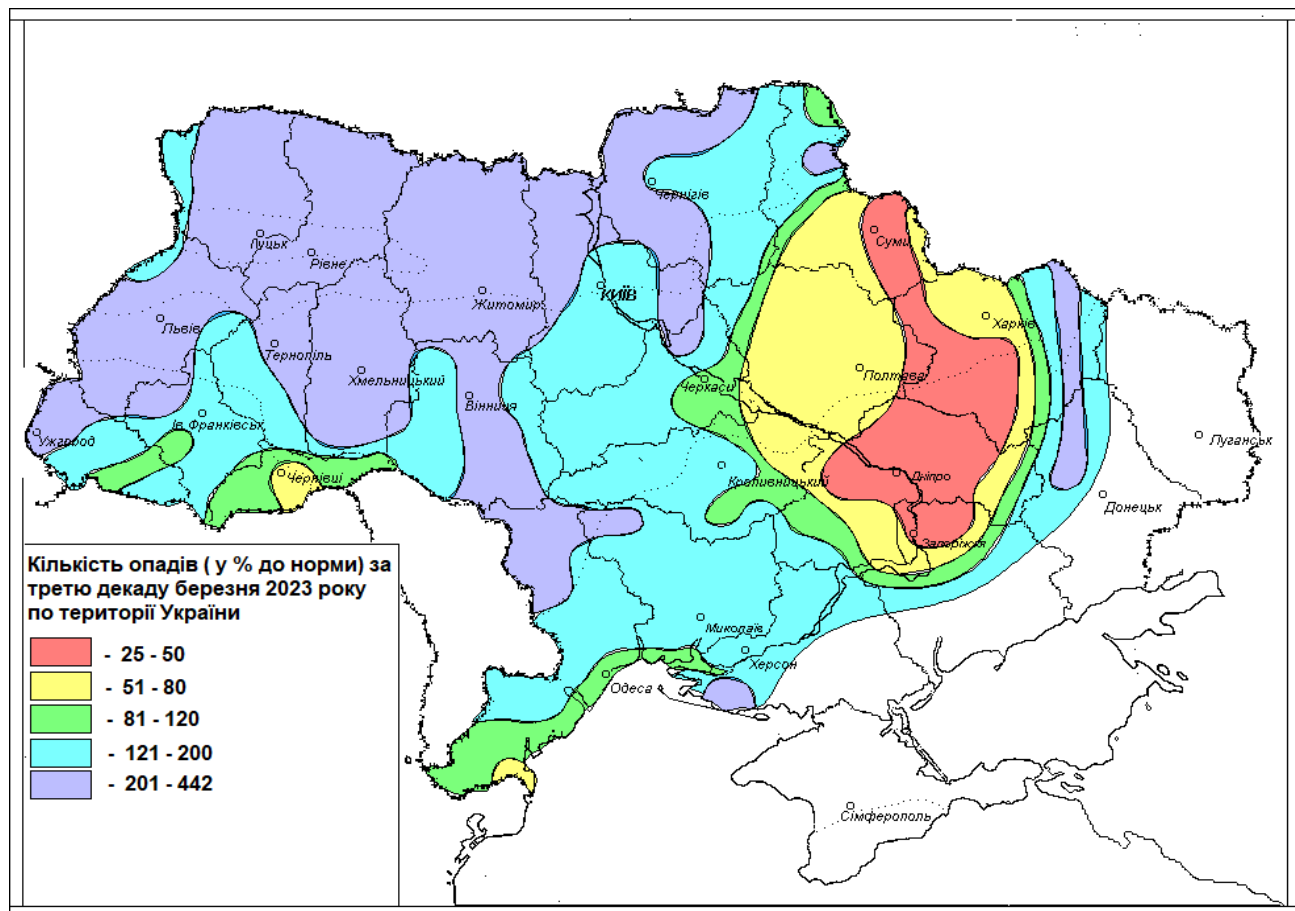

Рис.2 Кількість опадів (% до норми) за третю декаду березня 2023 року по території України

Добовий максимум опадів у Рівненській, Житомирській, у багатьох районах Київської, Вінницької, Хмельницької, Одеської, в окремих пунктах спостережень Черкаської, Донецької, Тернопільської, Волинської, Львівської та Закарпатської областей становив 15-25 мм (1-2 декадні норми), на метеостанціях Первомайськ (Миколаївська обл.), Канів (Черкаська обл.), Овруч на Житомир (Житомирська обл.) – 28-35 мм (майже місячна норма).

На метеостанціях Звягель, Олевськ, Овруч (Житомирська область), де кількість опадів за декаду склала відповідно 42, 48, 53 мм, Рівне та Сарни (Рівненська область), де випало 42 та 44 мм відповідно, Кременець (Тернопільська область), де випало 41 мм, на 1-10 мм було перевищено найбільшу кількість опадів за третю декаду березня за період спостережень 1961-2022 рр.

Середня декадна температура ґрунту на глибині 10 см становила від плюс 6,0 °С на півночі до плюс 10,0 °С на півдні країни.

Відносна вологість повітря в середньому за декаду становила від 64 % до 81 %. Упродовж 1-2 днів у Чернівецькій, Івано-Франківській, в окремих районах південних, центральних (за винятком Полтавської), Харківської, Чернігівської, Хмельницької, Львівської та Закарпатської областей у денні години відмічалось її зниження до 30 % і нижче, на півдні Одещини – 5 днів.

Сніговий покрив. Станом на ранок 31-го березня сніг зберігався лише на окремих полях Харківської, Донецької областей та у горах Карпат (метеостанції Плай та Пожежевська висотою від 26 до 93 см).

Глибина промерзання ґрунту. У кінці декади ґрунт був талий.

Вітер. Упродовж 1-4 днів по всій території країни відмічалось посилення швидкості вітру до 15-23 м/с.

Коротка характеристика метеорологічних умов березня 2023 року

Середня місячна температура повітря у березні у Закарпатській, Рівненській, Волинській, Житомирській та Одеській областях виявилася на 1,1-2,0 °С, на решті території – на 2,2-3,2 °С вищою за норму і становила від плюс 3,6 °С у північно-східних до плюс 6,2 °С у південних областях.

Максимальна температура повітря у найтепліші дні березня підвищувалася до плюс 19-23 °С.

Мінімальна температура повітря у найхолодніші ночі знижувалася до мінус 5-9 °С, у Запорізькій області – до мінус 4 °С.

Середня обласна **кількість опадів** у більшості областей була близькою до норми (28-45 мм), у Чернігівській, Київській, Житомирській, Рівненській, Волинській, Львівській, Закарпатській та Донецькій областях місячна кількість опадів становила 123-203 % норми (45-77 мм). Найменша

кількість опадів за березень відмічалася у Чернівецькій області – 41 % норми (14 мм).

Вплив погодних умов на стан сільськогосподарських культур

Перехід середньодобової температури повітря через +5 °С у бік підвищення (початок весни) відбувся у південних областях у першій декаді березня, у більшості західних областей – у другій декаді березня, що близько та дещо раніше середніх багаторічних показників. Схожі погодні умови спостерігалися у березні 2019 р.

Похолодання в останній п'ятиденці березня стримало активне накопичення тепла. Одночасно внаслідок достатніх опадів зменшувалася витрата вологи із ґрунту, поповнювалися вологозапаси, що важливо у нинішній ранньовесняний період з огляду на значний дефіцит опадів, який спостерігався у багатьох областях упродовж січня-лютого.

За повідомленням агрометеорологів обласних центрів з гідрометеорології за результати маршрутних весняних обстежень посівів озимих культур, визначено, що більшість площ знаходиться у доброму та відмінному стані. Відсоток пошкоджених рослин не перевищує 3-5 %.

За даними спостережень за температурою 10-см шару ґрунту станом на 31 березня, рівень температури (+7-10 °С) дозволяє вчасно сіяти всі ранні зернові культури.

Зволоження ґрунту

Запаси продуктивної вологи в **орному шарі** ґрунту під **озимими культурами** (рис.3) та на **зябу** відповідали достатнім та оптимальним показникам і становили від 22 до 50 мм продуктивної вологи і більше, в окремих районах західних та північних областей 0-20 см шар ґрунту був перезволожений. Лише у південних районах Одеської області зволоження орного шару ґрунту було задовільним (11-20 мм продуктивної вологи).

Зволоження **метрового шару** ґрунту під **озимими культурами** (рис.4) та на **зябу** було достатнім та оптимальним - 121-170 мм і більше продуктивної вологи. На багатьох площах півдня Одеської області

вологозапаси були пониженими для ранньовесняного періоду і становили 85-109 мм, місцями – 50-75 мм продуктивної вологи.

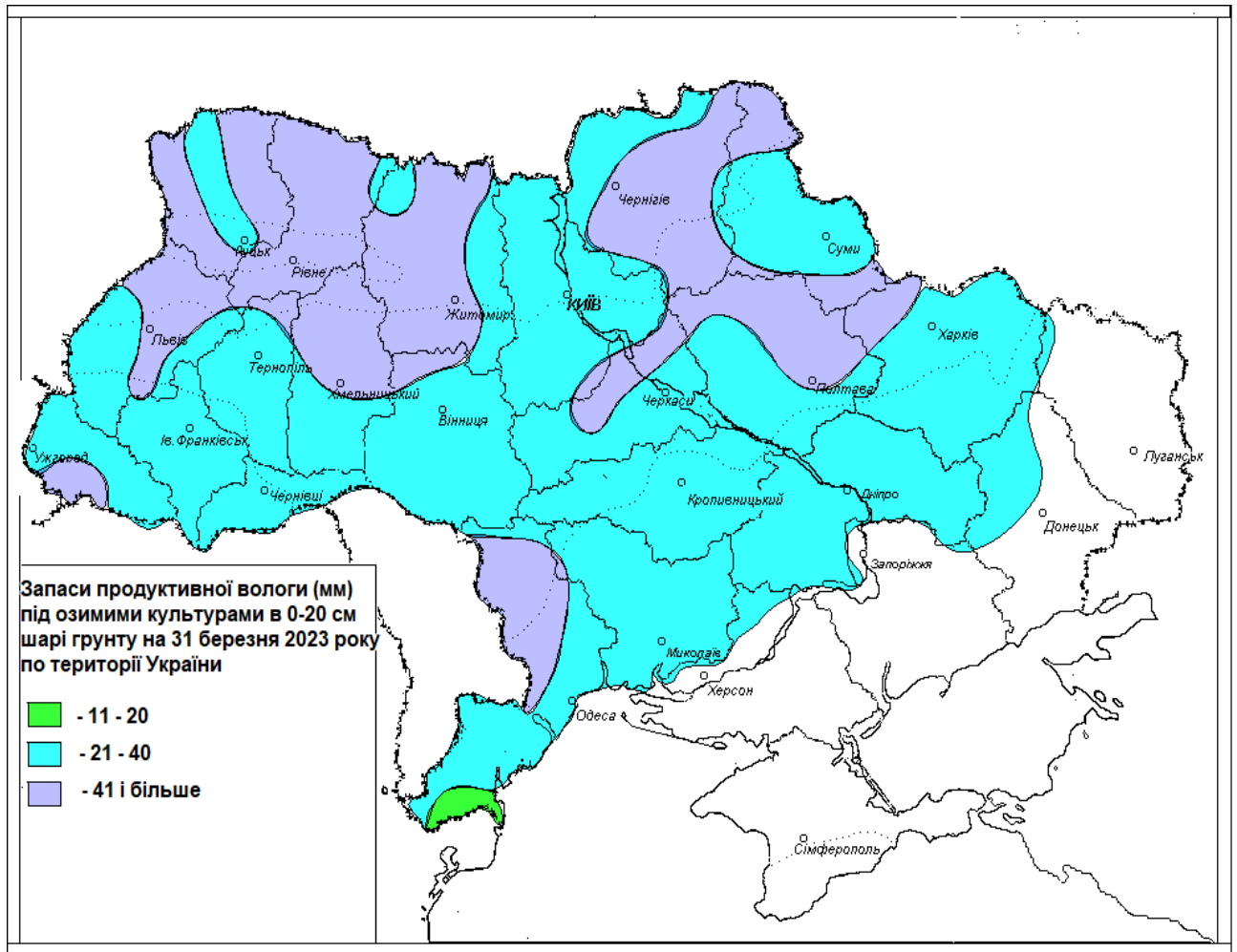

Рис.3 Запаси продуктивної вологи (мм) в орному шарі ґрунту під озимими культурами за третю декаду березня 2023 року по території України

Глибина весняного промочування ґрунту у Київській, Вінницькій, Кіровоградській, Дніпропетровській та Харківській областях становила від 80 до 150 см і більше.

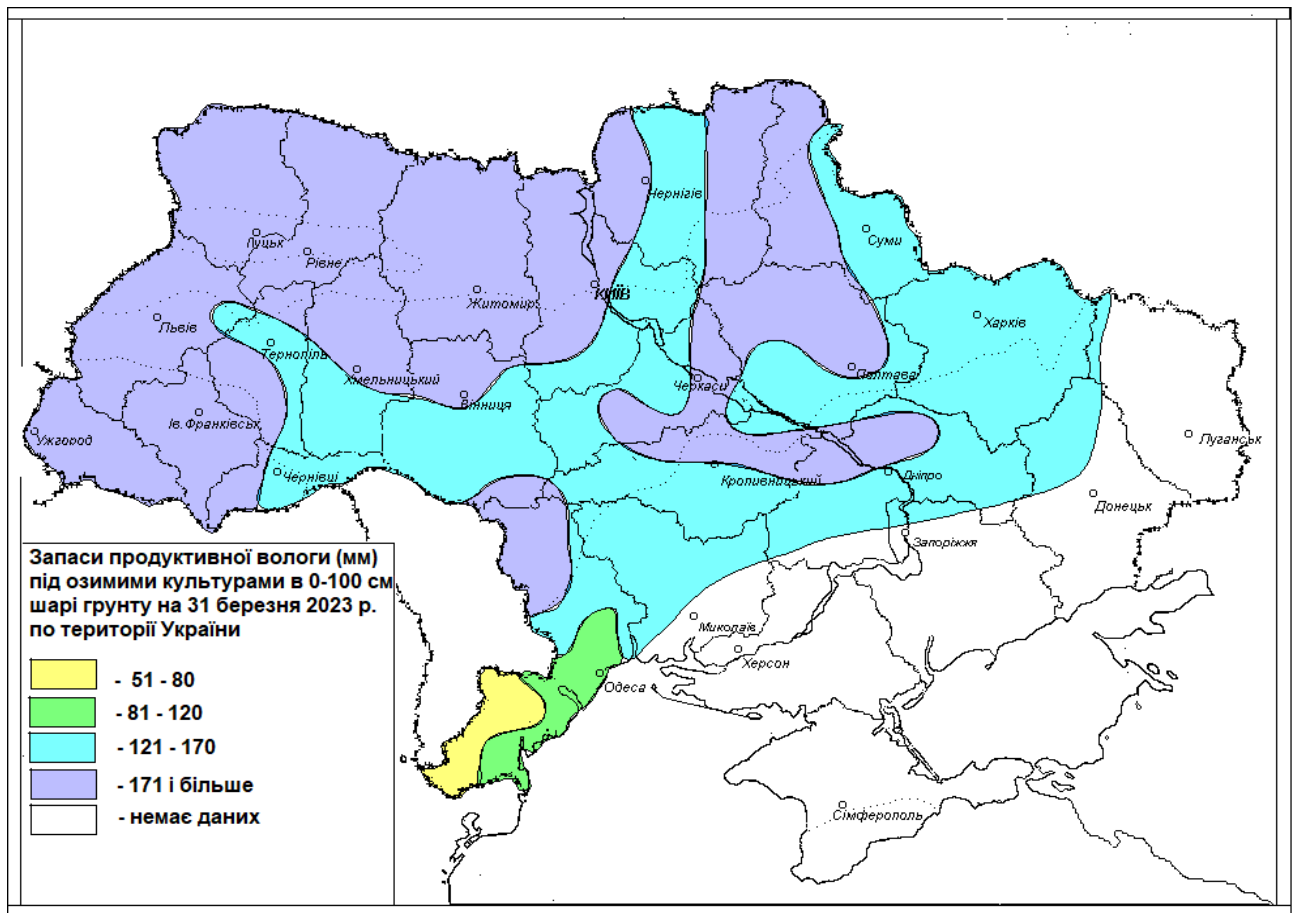

Рис.4 Запаси продуктивної вологи (мм) у метровому шарі ґрунту під озимими культурами за третю декаду березня 2023 року по території України

Ріст і розвиток сільськогосподарських культур

Озимина (пшениця, ячмінь, жито). Озимі культури знаходилися у фазах кущіння, утворення вузлових коренів, 3-го листка. На окремих площах північних областей – сходів. Стан посівів оцінювався переважно як добрий та відмінний, на півдні Одеської області та на ряді площ Полтавської – як задовільний. У Полтавській області місцями відмічалася явище «випирання» рослин озимої пшениці.

За результатами весняного обстеження висота рослин у фазі кущіння становила від 9 до 29 см, на 1 м² утворилося від 600 до 1300 стебел, куцистість становила 1,5-3,7.

В **озимого ріпаку** тривало утворення листової розетки та ріст стебла. Стан посівів добрий та задовільний.

Ранні ярові зернові культури. Тривала сівба ярого ячменю та пшениці, на ранніх посівах відмічалось проростання зерна та сходи.

Тривала сівба **гороху**, на ранніх посівах відмічалось проростання зерна.

На окремих площах південних областей розпочалась сівба **соняшнику**.

У **багаторічних трав** тривало весняне відростання отави.

Сади (прогноз цвітіння плодових культур)

Восени 2022 р. припинення вегетації плодових культур відбулося із переходом середніх добових температур повітря через +5 °С у бік зниження - на більшій частині території у другій декаді листопада, у південних областях - на початку третьої декади листопада, що пізніше середніх багаторічних строків.

Упродовж грудня 2022 року несприятливих умов для перезимівлі плодових культур не спостерігалось.

На початку січня та лютого 2023 року у східних, північно-східних та місцями у північних, центральних та західних областях в окремі періоди спостерігалось короткочасне зниження мінімальної температури повітря до небезпечних для плодових культур показників - мінус 18-25 °С.

За результатами відрощування гілок плодових культур (яке було проведено після сильних морозів у першій декаді січня) було виявлено пошкодження морозами квіткових (1-8 %) та листкових (3-11 %) бруньок плодових культур від загальної кількості зразків у Сумській та Харківській областях.

Відрощування гілок плодових, проведеного після лютневих морозів (мінус 18-20 °С), пошкоджень не виявило.

За даними відрощування гілок плодових культур, яке було проведено у першій половині березня, загибель квіткових бруньок **абрикосу** у Харківській області становила від 2 до 7 %. Загибель квіткових бруньок **вишні** у Сумській, Чернігівській та Харківській областях становила від 4 до 5 %. Загибель листкових бруньок **груші** до 6 % було відмічено у Сумській області. За даними Сумського ЦГМ та Харківського РЦГМ загибель квіткових бруньок **яблуні** становила від 4 до 10 %.

У персика, сливи, черешні та винограду пошкоджень не виявлено.

Відновлення вегетації плодових (набухання бруньок) на більшості території відмічалось у другій половині березня, у південних, місцями у

центральных областях - у першій декаді березня, у південних районах Одеської області – у кінці лютого.

За агрометеорологічними розрахунками масове цвітіння **абрикосу** очікується у південних областях у другій декаді квітня, на решті території країни –на початку третьої декадах квітня, що на тиждень-півтора раніше середніх багаторічних строків.

Масове цвітіння **груші** на всій території очікується у другій половині квітня, що дещо раніше середніх багаторічних строків.

Цвітіння **вишні** у західних та південних областях очікується у другій декаді квітня, на решті території – у третій декаді квітня – на початку травня, що близько до середніх багаторічних строків.

Черешні масово зацвітуть у другій половині квітня, що близько до середніх показників.

Цвітіння **сливи** на всій території очікується у другій половині квітня, що близько до середніх багаторічних строків.

Яблуні масово зацвітуть у другій-третьій декадах квітня, у північних та західних областях – на початку травня, що близько, у південних областях - на тиждень раніше середніх багаторічних строків.

Агрометеорологічний бюлетень по території України

№ 9
2023 рік

Державна служба України з надзвичайних ситуацій

Український гідрометеорологічний центр, 2023 р.

Копіювання матеріалів цього видання без авторського дозволу заборонено,
при використанні необхідно робити відповідні посилання.

Підписано до друку 03.04.2023 р. Формат 60x84/16. Папір ОФС
Ум.друк.арк.0,50 Обл.вид.арк.0,51. Тираж 3 Зам.

Відділ оперативної поліграфії
01030, Київ -30, вул. Золотоворітська, 6-в